

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 6, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.13.024

*Г. С. Терлецька,
магістр, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»
О. В. Бабич,
спеціаліст, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА РИНКУ ПОСЛУГ: ПРОБЛЕМИ, ЗМІНИ, РОЗВИТОК

*Н. S. Terletska,
master, National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"
O. V. Babich,
specialist, National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*

INFORMATION TECHNOLOGY ON THE SERVICES MARKET: PROBLEMS, CHANGES, DEVELOPMENT

Досліджено сферу інформаційних технологій України на основі аналітичного матеріалу. Зокрема проаналізований експорт ІТ послуг України та встановлений світовий обсяг ІТ ринку останніх років. Вплив кризи на експорт ІКТ та виявлення наслідків на ІТ сферу в цілому проаналізовано завдяки вивченню ІТ галузі. Відображені проблеми ринку інформаційних технологій та шляхи їх вирішення. Для формування позитивного інвестиційного іміджу України наведено ряд конкретних дій, що сприяють покращенню у цьому питанні. Встановлена причина низької сприятливості підприємницького сектору до інновацій, що обмежує зростання продуктивності праці. Ринок інформаційно-комунікаційних послуг як одна із важливих складових інноваційної економіки демонструє високі темпи зростання, що випереджають темпи зростання економіки в цілому.

Investigated the field of information technologies in Ukraine on the basis of analytical data. Specifically analyzed the export of IT services and Ukraine established global IT market volume in recent years. Impact of the crisis on exports of ICT and identify the consequences of the IT sector in general is analyzed by studying the IT industry. Displayed information technology market problems and their solutions. For creating a positive investment image of Ukraine presented a number of specific actions that help improve this question. Installed cause of low favorability business sector to innovate, which limits the growth of labor productivity. Market information and communication services as one of the important components of the innovation economy shows strong growth, which outpaced the growth of the economy as a whole.

Ключові слова: *інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційні послуги, ІТ аутсорсинг, експорт*

Keywords: *information technology, information and communication technology, information and communication services, IT outsourcing, export.*

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві інформація та знання стають джерелами вартості, а можливість оперативної передачі інформації є вкрай важливою умовою успіху як для комерційних або державних структур, так і для людини. Сталий розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури є найважливішою передумовою для підвищення конкурентоспроможності економіки та інтеграції України у глобальне інформаційне суспільство, що дозволяє розширити можливості людини отримувати доступ до національних та світових інформаційних ресурсів, поліпшити умови та якість життя людини.

Зростаючий попит у світі створює можливість для розвитку в Україні сфери інформаційних технологій з орієнтацією на експорт. Протягом останнього десятиліття галузь стабільно демонструє темпи зростання. Підприємства сектора випускають програмне забезпечення широккої номенклатури, однак найбільш швидко зростає число замовлень, пов'язаних з розвитком мережі Інтернет, створенням інформаційних сайтів і розширенням систем електронної торгівлі. Аналіз поточного стану експортноорієнтованої ІТ індустрії показує, що в даний час існує ряд факторів, що стримують розвиток цієї галузі в Україні. Якщо галузь займає актуальне місце в системі реалізації державних пріоритетів, то її розвиток вимагає адекватної державної галузевої політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань розвитку ринку інформаційних технологій присвячено праці українських та закордонних вчених-економістів таких як С. В. Войтко, В. В. Глухов, Т. Т. Ковальчук, І. Ю. Марко, А. Ю. Могилова, Л. І. Федулова та інші. Значна частина питань, пов'язаних із дослідженням стримуючих факторів розвитку ринку інформаційних технологій, можливих перспектив українських підприємств обраної галузі залишається ще не розкритою або потребує вдосконалення.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення проблем розвитку ринку інформаційних технологій в Україні та пропозиції їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий прорив за важливими напрямками технологічного розвитку перш за все у сфері електроніки, кібернетики та інформатики слугував потужним поштовхом до інтенсивного нарощення процесів інформатизації всіх сфер життя суспільства. Перехід від індустріальної епохи до інформаційного суспільства, а також зміни в підходах до оцінки ролі інформації в політичному й економічному житті країни були передумовою для виходу інформаційно-комунікаційних технологій на якісно новий рівень, який дозволяє без значних капітальних витрат вирішувати складні економічні та інші завдання не лише на державному рівні, але й на рівні окремих підприємств. Відбувається широка інформатизація всіх сфер суспільства, що принципово змінює роль інформації та інформаційно-комунікаційних технологій у соціальному та економічному розвитку країни, від масштабів і якості використання яких у професійній діяльності спеціалістів залежать рівень економічного та соціального розвитку суспільства, його інтеграція у світову економічну систему.

Сфера інформаційних технологій є однією з найперспективніших галузей українського експорту, яка досягла обсягу більше 1 млрд дол. США у 2011 році та у випадку надання податкових пільг може зростати на 30-40 % у рік. Слід зазначити, що протягом I півріччя 2013 року Україна на 44 % збільшила обсяг експорту комп'ютерних послуг. Разом з цим у минулому році експорт послуг сфери вітчизняних інформаційних технологій склав близько 800 млн. доларів.

Загальний обсяг продажу світового ІТ-ринку у 2011 – 2012 роках перевищив обсяг у передкризовий період, що свідчить про відновлення ринку та збільшення

попиту на технології та послуги (рис. 1).

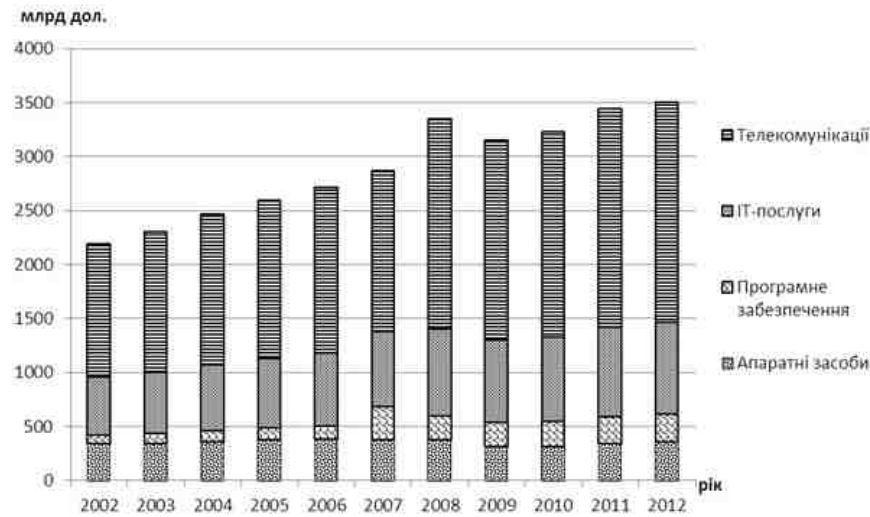

Рис. 1. Обсяги продажу світового ринку ІТ за сегментами

Найвищі показники зростання демонструє світовий ринок програмного забезпечення, темп приросту якого у 2012 році становить 4,76 % порівняно з 2011 роком. Ринок телекомунікаційного обладнання та послуг є найбільший, але протягом 2011 – 2012 років помітне зростання лише на 1 %. Серед передумов збереження тенденції до зростання є постійний попит на мобільні пристрої та корпоративне мережеве обладнання, в першу чергу, на пристрої для забезпечення безпеки мереж, збільшення продуктивності та масштабованості. Взагалі з 2002 – 2008 років спостерігається тенденція до зростання за всіма сегментами, але у 2009 році внаслідок світової кризи обсяги продажу значно знизилися. Найбільше постраждав ринок апаратних засобів, який у 2009 році зменшив свої обсяги продажу на 19,42 % порівняно з 2008 роком, а найменше – ринок програмного забезпечення на 1,65 % відповідно. У 2012 році обсяги продажу програмного забезпечення, ІТ-послуг та телекомунікації перевищили значення докризового періоду, але обсяг продажів апаратних засобів ще досі залишається на нижчому рівні, ніж у 2008 році. Це пояснюється тим, що розвиток одержали тільки ті технології, які стали ефективним інструментом для подолання наслідків кризи, а також подальшої продуктивної роботи у посткризовий період. Основною перешкодою швидкого зростання ІТ-ринку є невизначеність перспектив світової економіки.

Світовий ринок ІТ-послуг демонструє протягом 2005-2012 років впевнене зростання, хоча в 2009 році внаслідок кризи все ж таки спостерігається зниження обсягів на 3,02 % порівняно з 2008 роком. Світовий ринок експорту ІТ-послуг у 2012 році оцінюється в 1274,13 млрд. дол. Лідируючі позиції в експорті займають США (143 млрд дол.), Великобританія (114,08 млрд дол.) та Індія (95,89 млрд дол.). Експорт ІТ-послуг крім послуг ІТ-аутсорсингу включає розробку готових програмних комплексів для масових продажів на зовнішньому ринку (рис. 2).

Частка послуг, що надаються за схемою ІТ-аутсорсингу, становить всього 22 % від обсягу експорту ІТ-послуг у 2012 році. Протягом останніх девяти років обсяг ІТ-аутсорсингу збільшився майже в 2 рази, а найбільше зростання спостерігається після кризи (+ на 21 %). Це свідчить про зниження витрат на ІТ, необхідність автоматизації підприємств, зміну технологій управління, а рішенням цих проблем є використання ІТ-аутсорсингу.

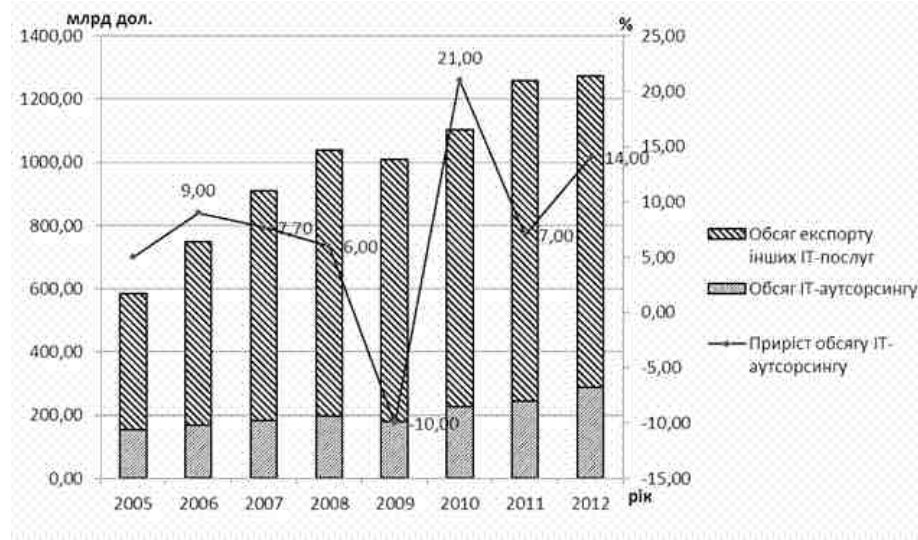

Рис. 2. Світовий обсяг експорту ІТ-послуг

Під час світової фінансової кризи 2008-2009 років обсяг експорту ІКТ загалом знизився. Падіння було не критичним, але тенденція активного росту зникла: 16 % зниження в Італії, 11% зниження у Великобританії, 7 % зниження в Індії, 5 % зниження в Японії й Німеччині тощо.

За даними рейтингу Doing Business-2013, підготовленого Світовим банком і Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), Україна за легкістю ведення бізнесу посіла загальне 137 місце з 183. (табл.1).

Таблиця 1. Показники рейтингу Doing Business-2013 за легкістю ведення бізнесу в Україні

Показник	Місце у рейтингу
Відкриття бізнесу в країні	149
Захист прав інвесторів	117
Забезпечення виконання контрактів	42
Отримання кредитів	23
Сплата податків	165

Ліквідація бізнесу	157
Міжнародна торгівля	145
Загальний	137

Індекс інвестиційної привабливості України становить 2,18 бала з 5 можливих за дослідженням Європейської бізнес асоціації (СБА), що яскраво свідчить про рівень невпевненості іноземних інвесторів у ринку та економіці країни. Україна перебуває на низьких позиціях у рейтингу при наявному величезному потенціалі.

Однією з проблем ринку інформаційних технологій України є відсутність підтримки з боку держави. У більшості країн уряд підтримує ІТ-сферу, щоб надати додатковий поштовх розвитку галузі та зробити її привабливою для потенційних клієнтів та інвесторів, а компаніям надаються пільги за соціальними податками.

Галузь інформаційно-комунікаційних послуг є однією з найбільш динамічних галузей в Україні. Бар'єри входу в галузь дуже низькі, і, як наслідок, їй притаманне вільне переміщення капіталів, технологій, розробок з більш розвинених ринків на менш розвинені. Україна не стоїть осторонь міжнародних інноваційних процесів. Ринок інформаційно-комунікаційних послуг як одна із важливих складових інноваційної економіки демонструє високі темпи зростання, що випереджають темпи зростання економіки в цілому. Частка галузі інформаційно-комунікаційних послуг у структурі ВВП постійно збільшувалась до 2006 року (рис. 3).

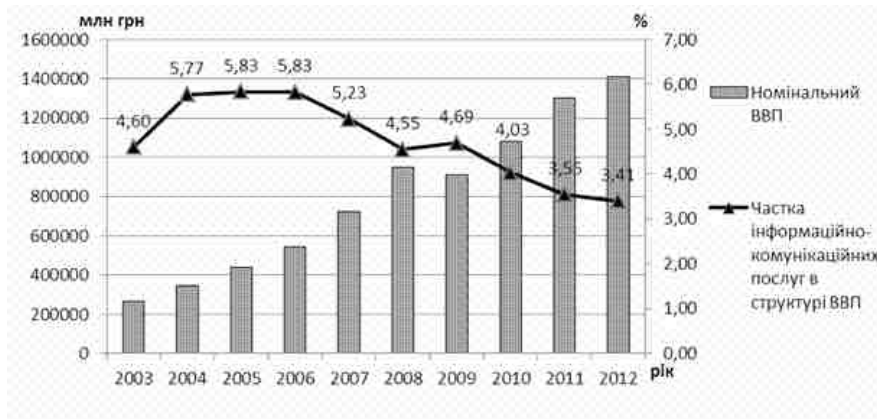

Рис. 3. Частка інформаційно-комунікаційних послуг у ВВП

За період 2003 – 2006 років частка інформаційно-комунікаційних послуг у ВВП збільшилася з 4,6 % до 5,83 %. У 2006 – 2008 роки в умовах динамічного економічного розвитку світового господарства та національної економіки ця частка поступово зменшувалась до 4,55 %. У 2009 році в умовах економічно-фінансової кризи частка підвищилась до 4,69 %, що характеризує особливу роль та значення інформаційно-комунікаційної галузі у розвитку національної економіки, а також необхідність підвищення інформативності економіки в період кризових явищ.

За 2012 рік обсяги доходів від надання інформаційно-комунікаційних послуг склали 62 млрд грн і зросли порівняно з 2011 роком на 6,29 % (рис. 3). Найбільшу частку становлять телекомунікаційні послуги у загальному обсязі інформаційно-комунікаційних послуг, а саме 84,35 %.

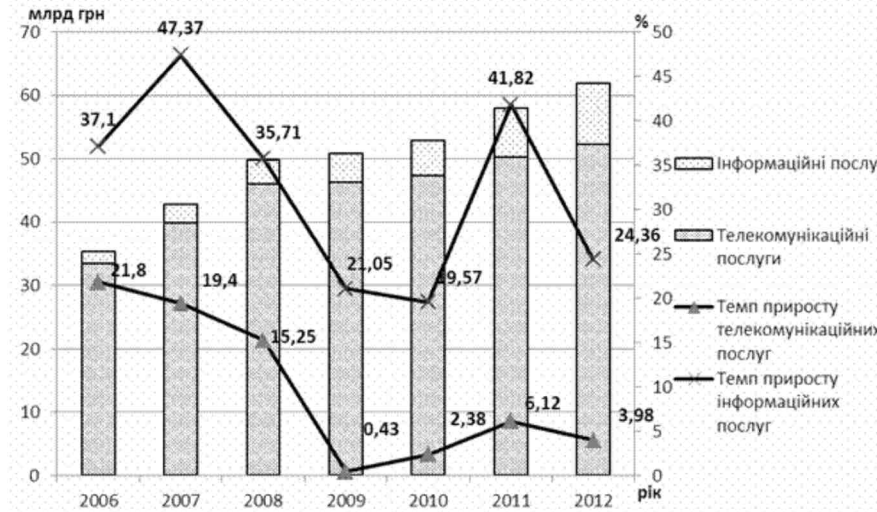

Рис. 3. Динаміка доходів від надання інформаційно-комунікаційних послуг

Аналіз доходів від надання інформаційно-комунікаційних послуг за 2006 – 2012 роки свідчить про такі тенденції: зростання доходів від надання телекомунікаційних послуг та інформаційних послуг; темп приросту телекомунікаційних послуг значно менший, ніж темп приросту інформаційних послуг. В Україні поки що сектор інформаційних послуг становить досить малу частку у загальному обсязі інформаційно-комунікаційних послуг, оскільки наявні наступні проблеми: повільна модернізація існуючого обладнання, перехід на нові технології здійснюється повільніше ніж у розвинутих країнах світу, неефективне ціноутворення послуг операторів та провайдерів, що в свою чергу зменшує їхні прибутки.

У період 2006-2007 років почали приходити іноземні інвестори, що викликало бум продажів в українському ІТ бізнесі. Типова схема була такою: відомий міжнародний розробник програмного забезпечення стає власником однієї або кількох невеликих чи середніх місцевих компаній, використовуючи їх як основу для побудови великих центрів розвитку в Україні.

У 2012 році загальмувалось зростання попиту на надання інформаційно-комунікаційних послуг, внаслідок чого стрімко зменшились обсяги прямих іноземних інвестицій у інформаційно-комунікаційні технології, які є основою ринку інформаційно-комунікаційних послуг (рис. 4).

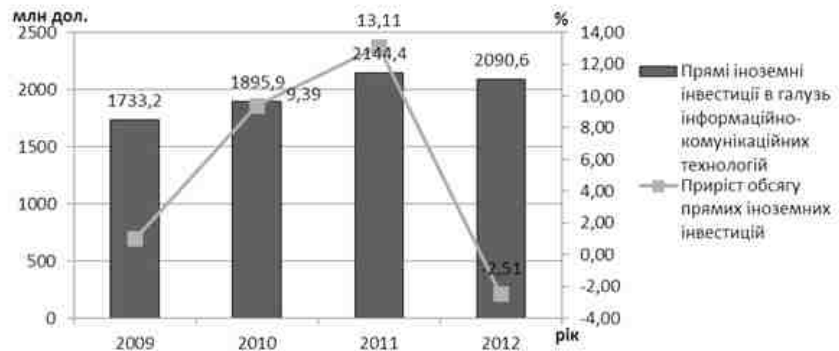

Рис. 4. Прямі іноземні інвестиції у сферу ІКТ

У період 2009 – 2011 років обсяг прямих іноземних інвестицій в інформаційно-комунікаційні технології зріс на 23,72 %. У 2011 році обсяг залучених коштів склав 2144,4 млн дол. порівняно з 2009 роком у 1733,2 млн дол. Інформаційно-комунікаційна галузь, не входить до трійки лідерів за привабливістю інвестицій, проте є однією з небагатьох галузей, яка показує стабільність у розвитку і зростання прибутку. Прямі іноземні інвестиції в підприємства сфери інформаційно-комунікаційних технологій в 2012 році склали 2090,6 млн дол. Найбільш привабливими для інвесторів залишаються телекомунікаційні підприємства – 78 % з загального обсягу іноземних інвестицій.

Є кілька причин такого інтересу інвесторів до українських програмістів. Високу кваліфікацію робочої сили підтверджують кілька показників. Так, Звіт про глобальну конкурентоспроможність Всесвітнього

економічного форуму оцінює охоплення вищою освітою в Україні в 79,4%, що ставить її на 7 місце серед 183 країн.

Існує, отже, життєва необхідність компенсувати зростання вартості ресурсів. Це може бути зроблено, наприклад, за рахунок посилення державної підтримки ІТ галузі. Дійсно, державна підтримка галузі є одним з

основних показників, які аналітики використовують для оцінки привабливості країни як джерела аутсорсингових послуг. Глобальний звіт з інформаційних технологій 2010-2011 дає такі відомості по Україні: пріоритетність галузі ІКТ для уряду – 120 місце з 138; важливість ІКТ для державних планів – 130 місце. Для порівняння, відповідні показники Нової Зеландії, популярного місця еміграції для наших програмістів, це 13 та 18 позиції відповідно. Сінгапур посідає впевнене перше місце в обох рейтингах.

З одного боку, це, безумовно, досягнення, що українська ІКТ галузь змогла домогтися таких відмінних результатів навіть без будь-яких реальної підтримки з боку уряду. З іншого боку, це, безумовно, неприпустимо, що держава не підтримує індустрію, яка генерує значні доходи для країни.

Інформатизація бізнесу – процес постійного вдосконалення не стільки самих інформаційних систем, скільки управління в цілому. Тому для оцінки інвестицій в автоматизацію компанії важливо знати фактори успіху і чинники ризику таких проєктів, важливо співвідносити витрати на інформаційну систему і одержувані переваги з точки зору фінансової та організаційної перспектив. Рівень таких знань забезпечить ефективність вкладень в інформаційні технології і бізнес в цілому.

Стримуючими факторами розвитку ринку інформаційно-комунікаційних послуг є:

- несприятлива макроекономічна ситуація у країні, що, в першу чергу, виражається у зниженні рівня купівельної спроможності населення;
- нестабільність та непередбачуваність державної та законодавчої політики у сфері бізнесу та ІТ;
- стану фінансового сектора України;
- відсутність Національної системи індикаторів оцінки процесів розвитку інформаційно-комунікаційної галузі
- відсутність дієвої загальнодержавної координації, нагляду та контролю проєктів;
- недостатня забезпеченість іноземними інвестиціями сектору;
- перевантаження працюючих мереж у великих містах і зниження якості надання послуг;
- низький рівень впровадження інновацій у підприємствах;
- небажання компаній реалізовувати проєкти з підключення послуг у невеликих населених пунктах, внаслідок значних витрат на їх реалізацію та великим

сроком їх окупності;

- нерівномірність забезпечення доступу населення до ІКТ.

Українське законодавство характеризується як надмірно складне та нестабільне. В Україні притаманні досить часті зміни законодавства та прийняття нових законів, що може загрожувати інвестору необмеженим ризиком. Важливо забезпечити стабільність і передбачуваність, а також уникнути ситуації, в якій модернізація та внесення змін до нововведень у законодавстві стане регулярним. Необхідно встановити можливість вирішення інвестиційних спорів за участю держави у міжнародних арбітражних судах та виконання їх рішень.

Політичне середовище для розвитку ІТ-ринку в Україні вже тривалий час залишається малопривабливим для ефективного розвитку як інвестиційної діяльності, так і підприємництва в цілому. Постійні зміни в суспільстві, що ведуть до перерозподілу власності, часта зміна урядів, обіцянки різкої зміни політичного курсу та умов ведення бізнесу, політичні скандали, і, особливо передвиборчий період, призводять до непослідовності впровадження концептуальних довгострокових програм і посилюють настороженість іноземних інвесторів, оскільки сприймаються ними як додаткові ризики.

Утвердження негативного сприйняття України в світі є перешкодою на шляху ефективного партнерської співпраці з міжнародними організаціями, країнами та іноземними інвесторами. Деякі кроки поступово робляться для формування позитивного іміджу. Так 20 березня 2013 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову "Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо формування позитивного інвестиційного іміджу України". Необхідно побудувати брендингову стратегію, яка включає професійну модель формування іміджу країни. Щодо судової системи, то в Україні потрібно забезпечити більшу відкритість судових процедур, об'єктивність та незалежність рішень, обмежити повноваження прокуратури.

Одним із вагомих факторів є податкова система. Податкова система України – одна з найбільш обтяжливих у світі, оскільки необхідно здійснити велику кількість податкових платежів, що вимагають значних витрат у часі. Для покращення необхідно:

- знизити податкове навантаження шляхом скорочення переліку податків та зборів, тобто обов'язкових платежів;

- стимулювати наукоємні галузі підприємств за рахунок удосконалення умов оподаткування, що здійснюють оновлення основних виробничих фондів та розвиток малого бізнесу.

Потрібно застосувати певні організаційні заходи, щоб створити єдину систему державного управління іноземними інвестиційними процесами, яка б залучала відповідні структури до роботи з іноземними інвестиціями, вказувала б на механізми реалізації державної політики залучення капіталу, сприяла б у співпраці з міжнародними фондами щодо проведення експертиз пріоритетних проєктів та здійснювала їх конкурсний відбір. Такою структурою може бути спеціальна державна компанія України з іноземних інвестицій. У цій структурі необхідно створити інформаційно-аналітичний банк даних з питань іноземного інвестування, який мав змогу надавати інформацію про підприємства і проєкти, що потребують інвестицій, інвесторів, виконавців проєктів і проведення міжнародних тендерів.

Система державного контролю залишається однією з найобтяжливіших після прийняття Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». В європейських країнах інтегрований обсяг перевірок країн не перевищує 15 %, а в Україні досягає 75 %. Необхідно стандартизувати перевірки, а саме розробити форми з переліком питань, що скоротить їх тривалість. Привести відповідно до Закону органами контролю нормативно-правові акти, що призведе до прозорого механізму здійснення цього процесу. У сфері державного контролю скоротити кількість нормативно-правових актів завдяки скасування застарілих вимог та норм.

Головною проблемою в інформаційно-комунікаційній сфері залишається низька сприйнятливості підприємницького сектору до інновацій, що обмежує

зростання продуктивності праці, не створює підґрунтя для модернізації та структурної перебудови економіки, не забезпечує її якісного оновлення. Пропоновані наукові результати світового рівня не знаходять застосування в економіці через низьку сприйнятливості підприємницького сектору до інновацій. Інформаційно-комунікаційні підприємства активно не впроваджують новітні науково-технічні розробки для здійснення своєї технологічної модернізації, оскільки існує висока ймовірність несприйняття більш якісних послуг споживачами, внаслідок зростання собівартості. Проте відсутність впровадження у підприємства нових технологій веде до зниження їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

У науково-технічній та інноваційній сфері триває втрата спеціалістів внаслідок виїзду їх за кордон. Залишається проблема значного відтоку спеціалістів в Україні, оскільки вони не можуть повністю проявити свій потенціал та досягти кар'єрного зростання в Україні. Наукові працівники мігрують працювати в дослідницьких та технологічних центрах різних країн із метою набуття, вдосконалення та можливості застосування своїх знань. Із 14000 випускників вищих навчальних закладів близько 50 % залишає країну, а низька продуктивність праці знижує конкурентоспроможність країни на світовому ринку та обсяг залучення іноземних інвестицій. В Україні середня заробітна плата в інформаційно-комунікаційних підприємствах зазвичай є вищою за середню. Конкуренція на глобальному ринку змушує компанії тримати заробітну плату фахівців на високому рівні, щоб запобігти їх переходу до конкурентів або переїзд в іншу країну. Щоб запобігти виїзду спеціалістів за кордон, необхідно, окрім підтримки на належному рівні заробітної плати, стимулювати їхню працю, забезпечувати навчання та оволодіння новими навиками у процесі роботи, надавати можливість кар'єрного росту та особистого розвитку на підприємствах.

Висновки.

Всеохоплююча інформатизація всіх сфер суспільства дозволяє люду все сьогодні перейти на якісно новий рівень життя. Україна не є винятком інформаційного прориву, та з кожним роком набирає потужності в підготовці висококваліфікований спеціалістів у ІТ сфері, заповнюючи, тим самим, нестачу програмістів на внутрішньому ринку. Дослідивши сфері інформаційних технологій, можна зробити наступні висновки:

- Загальний обсяг світового ІТ ринку з перевищує обсяги передкризового періоду і це свідчить про несприйнятливості цієї сфери до зовнішніх проблем
 - Зростання програмного забезпечення лідирує з темпом приросту, що складає 4,76% порівняно з минулим роком, це говорить про постійний попит на мобільні пристрої та високу конкурентоздатність в цій сфері.
 - Країнами лідерами експорту ІТ послуг незмінно залишаються США, Великобританія та скандинавські країни, але позиції країн з перехідною економікою покращуються з кожним роком, тим самим даючи змогу Україні, Індії та Казахстану претендувати на світове визнання.
 - Рівень привабливості для іноземних інвесторів становить 2,18 бала з 5 можливих, що зумовлюється економічною, відсутністю державної підтримки та значною корупцією в країні.
 - Частка інформаційно-комунікаційних технологій у ВВП країни збільшується, що свідчить про значну роль ІКТ у розвитку національної економіки.
- Одним із основних факторів подальшої інформатизації країни є покращення умов для розвитку сфери зі сторони держави шляхом створення сприятливих умов, які дадуть змогу інформатизації суспільства та вирішать ряд проблем в країні.

Література.

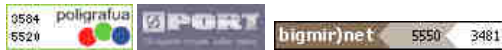
1. Information and Communication Technology Data and Statistics [Електронний ресурс]: World Bank Search – Режим доступу: <http://search.worldbank.org/data?term=ICT&language=EN&database=exact-WDI>
2. Войтко С. В. Менеджмент у телекомунікаціях: [навч. посібник] / С. В. Войтко, К. П. Ангелов / За наук. ред. В. Г. Герасимчука. – К.: Знання, 2007. – 295 с.
3. Галузь зв'язку: факти і цифри [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національної Комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації – Режим доступу: <http://www.nkrzi.gov.ua/uk/1360082595/>
4. Ковальчук Т. Т. Сучасний інформаційний ринок / Т. Т. Ковальчук, І. Ю. Марко, С. І. Марко. – К.: Знання, 2011. – 255 с.
5. Марцин В. С. Особливості формування стратегії залучення іноземних інвестицій в Україні та їх оцінка / В. С. Марцин // Економіка розвитку. – 2010. – №3(55). – С. 9 – 14.
6. Руденко Т. В. Аналізи та прогнози: підсумки глобального ринку [Електронний ресурс] / Т. В. Руденко // Асоціація підприємств інформаційних технологій України – 2013. – Режим доступу: <http://apitu.org.ua/node/6503>
7. Статистика ІКТ: сукупні дані [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міжнародного союзу електрозв'язку – Режим доступу: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx>
8. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державного Комітету статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Тронько В. В. Розвиток ринку телекомунікаційних послуг: світові тенденції та вітчизняна практика / В. В. Тронько // Науковий вісник НГУ. – 2009. – № 1. – С. 93 – 98.

References.

1. Information and Communication Technology Data and Statistics [E-resource]: World Bank Search – available at: <http://search.worldbank.org/data?term=ICT&language=EN&database=exact-WDI>
2. Vojtko S. V. "Management in Telecommunications": [teach. manual] / S. V. Vojtko, K. P. Anhelov For science. eds. V. H. Herasymchuka. – K.: Znanntia, 2007. - 295p.
3. "Communication industry: facts and figures" [E-resource]: The official site of the National Commission for the State Regulation of Communications and Informatization – available at: <http://www.nkrzi.gov.ua/uk/1360082595/>
4. Koval'chuk T. T. "Information market" / T. T. Koval'chuk, I. Yu. Marko, S. I. Marko. – K.: Znanntia, 2011. - 255 p.
5. Martsyn V. S. "Features of forming strategies to attract foreign investment in Ukraine and Evaluation" / V. S. Martsyn // Ekonomika rozvytku - 2010. - № 3 (55). - P. 9 - 14.
6. Rudenko T. V. "Analyses and Forecasts: results of a global market" [E-resource] / T. V. Rudenko // Asotsiatsiia pidpriemstv informatsijnykh tekhnolohij Ukrainy – 2013. – available at: <http://apitu.org.ua/node/6503>
7. "ICT statistics: aggregate data" [E-resource]: The official website of the International Telecommunication Union – available at: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx>
8. "Statistical Information" [E-resource]: The official website of the State Statistics Committee of Ukraine – available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Tron'ko V. V. "The development of telecommunications market: global trends and local practices" / V. V. Tron'ko // // Naukovyj visnyk NHU - 2009. - № 1. - P 93 - 98.

References.

1. Information and Communication Technology Data and Statistics [Online]: World Bank Search – available at: <http://search.worldbank.org/data?term=ICT&language=EN&database=exact-WDI>
2. Vojtko, S. V. and Herasymchuk, V. H. (2007), *Management in Telecommunications*, Znanntia, Kyiv, Ukraine, p.295.
3. The official site of the National Commission for the State Regulation of Communications and Informatization, "Communication industry: facts and figures", [Online], available at: <http://www.nkrzi.gov.ua/uk/1360082595/>
4. Koval'chuk, T. T. Marko, I. Yu. And Marko, S. I. (2011), *Information market*, Znanntia, Kyiv, Ukraine, p.255.
5. Martsyn, V. S. (2010), "Features of forming strategies to attract foreign investment in Ukraine and Evaluation", *Ekonomika rozvytku*, vol. 3 (55), pp. 9 - 14.
6. Rudenko, T. V. (2013), "Analyses and Forecasts: results of a global market" [Online], available at: <http://apitu.org.ua/node/6503>
7. The official website of the International Telecommunication Union "ICT statistics: aggregate data", [Online], available at: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx>
8. The official website of the State Statistics Committee of Ukraine "Statistical Information", [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Tron'ko, V. V. (2009), "The development of telecommunications market: global trends and local practices", *Naukovyj visnyk NHU*, vol. 1, pp 93 - 98.

ТОВ "ДКС Центр"